Konstitutionsutskottets betänkande

1982/83:16

om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 såvitt avser Stöd till dagspressen (prop. 1982/83:25, bilaga 5)

Propositionen

I propositionen (bilaga 5, punkt 6) hemställs att riksdagen

1. godkänner av föredragande statsrådet förordade förändringar i grunderna för statligt stöd till dagspressen,

2. till *Stöd till dagspressen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 20 300 000 kr.

I propositionen framhålls att de ekonomiska svårigheter som dagspressen f. n. befinner sig i i första hand drabbar lågtäckningstidningar med särskilt stora kostnader. Till denna kategori hör främst storstadstidningar. Storstadspressen är enligt propositionen av betydande vikt för de presspolitiska ambitionerna att upprätthålla konkurrens och mångfald. Därför föreslås att produktionsbidraget för storstadstidningar, inkl. maximibeloppet, höjs med 15 % räknat från innevarande budgetår. För denna ändring beräknas en totalkostnad av 19,5 milj. kr.

Vidare anförs i propositionen att presstödsnämnden i oktober 1982 har inkommit med en rapport till regeringen om dämpning av s. k. tröskeleffekter i stödsystemet. Härmed avses bl. a. att när en flerdagarstidnings täckningstal går över 20 % sker enligt gällande regler en omedelbar minskning av produktionsbidraget. Minskningen är betydande om tidningen inte uppbär maximibidrag. Presstödsnämnden anser att frågan om produktionsbidrag för flerdagarstidning som överskrider 20 % i hushållstäckning bör utredas i ett större sammanhang.

Nämnden anser det dock motiverat att införa en regel som innebär att en flerdagarstidning som passerar 20 % i hushållstäckning erhåller ett tillägg till det nya, lägre produktionsbidraget som utgör hälften av skillnaden mellan det högre och det lägre beloppet. Detta tillägg skulle tidningen erhålla under två år. Nämnden beräknar kostnaden för förslaget till 800 000 kr. för innevarande budgetår.

Föredragande statsrådet delar presstödsnämndens uppfattning att en sådan regeländring är motiverad och menar att den står i god överensstämmelse med syftet bakom liknande utjämningsbestämmelser på andra punkter i stödsystemet.

I propositionen aviseras också ett förslag i 1983 års budgetproposition om en allmän höjning av bidragen i samma storleksordning som den som nu föreslås för storstadstidningarna. Höjningen bör ske fr. o. m. budgetåret 1983/84 avseende bidragstilldelningen för kalenderåret 1983.

Föredragande statsrådet anmäler i propositionen att regeringen inom kort kommer att tillsätta en utredning med uppdrag att bl. a. pröva det statliga presstödets ändamålsenlighet för att främja en ökad teknisk samverkan inom dagspressen.

Motionerna

Med anledning av propositionen i denna del har väckts tre motioner.

I motion 1982/83:129 av Karin Ahrland (fp) hemställs att riksdagen

1. beslutar avslå de förordade förändringarna i grunderna för statligt stöd till dagspressen,
2. som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om en samlad redovisning av det statliga stödet till dagspressen,
3. avslår yrkandet om förslagsanslag för budgetåret 1982/83 på 20,3 milj. kr.

Förutsättningen för en höjning av presstödet och förändringarna i utformningen av detta är enligt motionen en samlad redovisning av dagspressens ekonomiska läge och problemen i utformningen av presstödet. I avvaktan på en sådan redovisning bör de föreslagna ändringarna anstå.

I motion 1982/83:131 av Karl Boo (c) och Kjell Mattsson (c) föreslås

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av en samlad behandling av presstödsfrågorna,
2. att riksdagen avslår proposition 1982/83:25 vad avser punkten Stöd till dagspressen.

Enligt motionärerna har föredragande statsrådet inte kunnat visa att storstadspressen befinner sig i en akut kris. Motionärerna ifrågasätter om problemen relativt sett skulle vara större för storstadspress än för landsortspress.

Motionärerna finner det angeläget att den erforderliga uppräkningen av stödet till dagspressen sker i ett samlat grepp. En prövning av regler, procentuppräkningar och totala anslagsbelopp för stöd till dagspressen bör ske när förslag till statsbudget för budgetåret 1983/84 framlagts.

Motionärerna ställer sig vidare skeptiska till tanken att med en speciell utredning kunna lösa frågan om ökad teknisk samverkan inom dagspressen. Denna fråga har redan varit föremål för flera utredningar och det är närmast branschen själv som i eget intresse måste ta erforderliga initiativ.

Enligt motionärerna är det däremot möjligt att en allmän översyn av presstödet kan bli nödvändig med hänsyn till massmediautvecklingen i stort. Utredningen behöver inte igångsättas omedelbart.

I motion 1982/83:133 av Britt Mogård m. fl. (m) hemställs att riksdagen avslår förslaget i tilläggsbudget I om ökning av stödet till storstadspress med 19,5 milj. kr.

Enligt motionen finns det starka samhällsekonomiska skäl att avslå förslaget om höjningar av produktionsbidragen. Dessutom ifrågasätts i motionen om det nuvarande presstödets utformning verkligen leder till den sanering av vissa tidningsföretags ekonomi som är nödvändig.

Enligt motionen är den nuvarande stödkonstruktionen behäftat med en rad orättvisor. Det är därför mera angeläget med nya och rättvisare regler än med generella beloppshöjningar. En översyn i detta avseende borde enligt motionen kunna ske inom ramen för det arbete som statsrådet Bengt Göransson aviserade i riksdagen den 23 november 1982. Enligt statsrådet skall frågan om annonsbladens inverkan på prisstödet utredas liksom frågan om ökade samverkansformer inom pressen. Frågans vikt motiverar enligt motionen att översynen blir parlamentarisk. I avvaktan på resultatet bör inga mer betydelsefulla förändringar göras av stödbeloppens storlek.

Förslaget om mildrande av vissa tröskeleffekter är enligt motionen av mindre genomgripande karaktär och bör därför kunna accepteras.

Utskottet

I propositionen om tilläggsbudget I för budgetåret 1982/83 föreslås en uppräkning av produktionsbidraget för storstadstidningar med 15 % räknat från innevarande budgetår. För denna ändring beräknas en totalkostnad av 19,5 milj. kr. Vidare föreslås i propositionen en dämpning av s. k. tröskeleffekter i stödsystemet så att flerdagarstidningar som passerar 20 % i hushållstäckning erhåller ett tillägg till det nya, lägre produktionsbidraget under en övergångsperiod av två år. Kostnaden för innevarande budgetår beräknas till 800 000 kr. Föredragande statsrådet anmäler också i propositionen att regeringen inom kort kommer att tillsätta en utredning med uppdrag att bl. a. pröva det statliga presstödets ändamålsenlighet för att främja en ökad teknisk samverkan inom dagspressen.

Med anledning av propositionen i denna del har väckts tre motioner, nämligen motionerna 129 av Karin Ahrland (fp), 131 av Karl Boo (c) och Kjell Mattsson (c) samt 133 av Britt Mogård m. fl. (m). I motionerna 129 och 131 avstyrks propositionens förslag. I stället föreslås i dessa motioner att regeringen först ger en samlad redovisning av dagspressens ekonomiska läge innan en ökning av dagspresstödet aktualiseras. I motion 133 avstyrks propositionens förslag om ökning av produktionsbidraget till storstadstidningar.

Enligt utskottets uppfattning är de ekonomiska problemen för storstädernas lågtäckningstidningar så allvarliga att en omedelbar förstärkning av produktionsbidraget till dessa tidningar bör ske. Att invänta en samlad redovisning av dagspressens ekonomiska läge, såsom föreslås i motionerna 129 och 131, är enligt utskottet inte möjligt. Utskottet tillstyrker således propositionen i detta hänseende och avstyrker motionerna 129 och 131, båda såvitt nu är i fråga, samt motion 133.

Utskottet har tidigare (KU 1981/82:25) pekat på de problem som uppstår med de tröskeleffekter som finns inbyggda i stödsystemet. Enligt utskottets mening är det tillfredsställande att propositionen innehåller förslag som syftar till att mildra dessa effekter något. Utskottet tillstyrker även i denna del propositionens förslag och avstyrker motionerna 129 och 131, i motsvarande delar.

Utskottet föreslår således att riksdagen följer propositionen och anslår ytterligare 20,3 milj. kr. till stöd till dagspressen under innevarande budgetår. Härmed avstyrks motionernas förslag till anslagsberäkning.

Utskottet hemställer

1. beträffande *ökat produktionsbidrag till storstadstidningar*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:129 yrkande 1, såvitt nu är i fråga, och yrkande 2, 131 yrkande 1 och 2, såvitt nu är i fråga, samt 133, såvitt nu är i fråga godkänner av föredragande statsrådet i proposition 1982/83:25, bilaga 5, punkt 6 förordade förändringar i grunderna för statligt stöd till dagspressen i motsvarande del,
2. beträffande *dämpning av s. k. tröskeleffekter*
   att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:129 yrkande 1, såvitt nu är i fråga, samt 131 yrkande 2, såvitt nu är i fråga godkänner av föredragande statsrådet i propositionen förordade förändringar i grunderna för statligt stöd till dagspressen i motsvarande del,
3. beträffande *anslag till dagspressen*
   att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionerna 1982/83:129 yrkande 3, 131 yrkande 2, såvitt nu är i fråga, samt 133, såvitt nu är i fråga till *Stöd till dagspressen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 20 300 000 kr.

Stockholm den 8 december 1982

På konstitutionsutskottets vägnar:
OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s) Wivi-Anne Cederqvist* (s), Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson* (s), Kerstin Nilsson (s), Sven-Erik Nordin (c), Sture Thun (s), Anita Modin (s), Elisabeth Fleetwood (m), Ove Eriksson (m), Bengt Kindbom (c), Lars Ernestam (fp) och Hans Petersson i Hallstahammar (vpk).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1. Ökat produktionsbidrag till storstadstidningar (mom. 1)

Anders Björck (m), Hans Nyhage (m), Elisabeth Fleetwood (m), Ove Eriksson (m) och Lars Ernestam (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "motion 133" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör varje utgiftshöjning i dagens statsfinansiella situation föregås av en ingående prövning. Någon sådan prövning har regeringen inte företagit i den aktuella propositionen. Där föreslås utan närmare motivering en höjning av produktionsbidragen till storstadstidningar. I vilket hänseende dessa tidningar skulle befinna sig i en sämre situation än andra tidningar anges inte. Utskottet föreslår därför att propositionen avslås i nu berörd del. Därmed tillstyrks motionerna 129, 131 och 133 i motsvarande del.

Enligt utskottets mening bör en samlad redovisning av dagspressens ekonomiska läge och problem presenteras för riksdagen innan ytterligare ökningar av presstödet beslutas. Denna redovisning bör ske inom ramen för en allmän översyn av presstödet. I denna översyn bör representanter för de politiska partierna i riksdagen medverka. Vad utskottet nu uttalat bör med anledning av motionerna 129 och 131 ges regeringen till känna.

dels att utskottet under 1. bort hemställa

1. beträffande *ökat produktionsbidrag till storstadstidningar*
   att riksdagen *dels* med bifall till motionerna 1982/83:129 yrkande 1, såvitt nu är i fråga, 131 yrkande 2, såvitt nu är i fråga, samt 133, såvitt nu är i fråga avslår av föredragande statsrådet i proposition 1982/83:25, bilaga 5, punkt 6 förordade förändringar i grunderna för statligt stöd till dagspressen i motsvarande del, *dels* med anledning av motionerna 1982/83:129 yrkande 2 och 131 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Ökat produktionsbidrag till storstadstidningar (mom. 1)

Sven-Erik Nordin (c) och Bengt Kindbom (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "motion 133" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att i den aktuella propositionen föreslås utan närmare motivering en höjning av produktionsbidragen till lågtäckningstidningar i storstadsområdet. I vilket hänseende dessa tidningar skulle befinna sig i en sämre situation än andra lågtäckningstidningar anges inte. Enligt utskottets mening spelar landsortstidningarna relativt sett lika stor roll vad

gäller den presspolitiska ambitionen att upprätthålla konkurrens och mångfald. Uppräkningen av presstödet bör enligt utskottet ske i ett samlat grepp. Detta kan lämpligen ske i samband med behandlingen av förslag till statsbudget för budgetåret 1983/84. Utskottet föreslår därför att propositionen avslås i nu berörd del. Därmed tillstyrks motionerna 129, 131 och 133 i motsvarande del.

Utskottet anser vidare att en allmän översyn av presstödet kan bli nödvändig med hänsyn till massmediautvecklingen i stort. I denna översyn bör representanter för de politiska partierna i riksdagen medverka. Vad utskottet nu anfört bör med anledning av motionerna 129 och 131 ges regeringen till känna.

dels att utskottet under 1. bort hemställa

1. beträffande *ökat produktionsbidrag till storstadstidningar*
att riksdagen *dels* med bifall till motionerna 1982/83:129 yrkande 1, såvitt nu är i fråga, 131 yrkande 2, såvitt nu är i fråga, samt 133, såvitt nu är i fråga avslår av föredragande statsrådet i proposition 1982/83:25, bilaga 5, punkt 6 förordade förändringar i grunderna för statligt stöd till dagspressen i motsvarande del, *dels* med anledning av motionerna 1982/83:129 yrkande 2 och 131 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Dämpning av s. k. tröskeleffekter (mom. 2)

Lars Ernestam (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar "Utskottet har" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Propositionen innehåller även förslag om mildring av tröskeleffekterna i stödsystemet. Inte heller detta förslag bör enligt utskottets mening bifallas innan den av utskottet förordade översynen av presstödet har kommit till stånd. Utskottet avstyrker även i denna del propositionen och tillstyrker motionerna 129 och 131 i motsvarande delar.

dels att utskottet under 2. bort hemställa

2. beträffande *dämpning av s. k. tröskeleffekter*
att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:129 yrkande 1, såvitt nu är i fråga, samt 131 yrkande 2, såvitt nu är i fråga avslår av föredragande statsrådet i propositionen förordade förändringar i grunderna för statligt stöd till dagspressen i motsvarande del,

4. Anslag till dagspressen (mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservation 1 eller 2.

Anders Björck (m), Hans Nyhage (m), Sven-Erik Nordin (c), Elisabeth Fleetwood (m), Ove Eriksson (m) och Bengt Kindbom (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar "Utskottet föreslår" och slutar "till anslagsberäkning" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår således att riksdagen anslår ytterligare 800 000 kr. till stöd till dagspressen under innevarande budgetår. Därmed tillstyrks motion 133 och avstyrks motionerna 129 och 131 när det gäller anslagsberäkningen.

dels att utskottet under 3. bort hemställa

3. beträffande *anslag till dagspressen*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:133, såvitt nu är i fråga och med avslag på motionerna 1982/83:129 yrkande 3 och 131 yrkande 2, såvitt nu är i fråga till *Stöd till dagspressen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 800 000 kr.

5. Anslag till dagspressen (mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 1 och 3.

Lars Ernestam (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar "Utskottet föreslår" och slutar "till anslagsberäkning" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår således att ytterligare medel f. n. ej bör anslås till stöd för dagspressen under innevarande budgetår. Därmed tillstyrks motionerna 129 och 131 och avstyrks motion 133 när det gäller anslagsberäkningen.

dels att utskottet under 3. bort hemställa

3. beträffande *anslag till dagspressen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:129 yrkande 3 och 131 yrkande 2, såvitt nu är i fråga och med avslag på motion 1982/83:133, såvitt nu är i fråga avslår propositionens förslag till anslag till *Stöd till dagspressen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83.

GOTAB 73222 Stockholm 1982